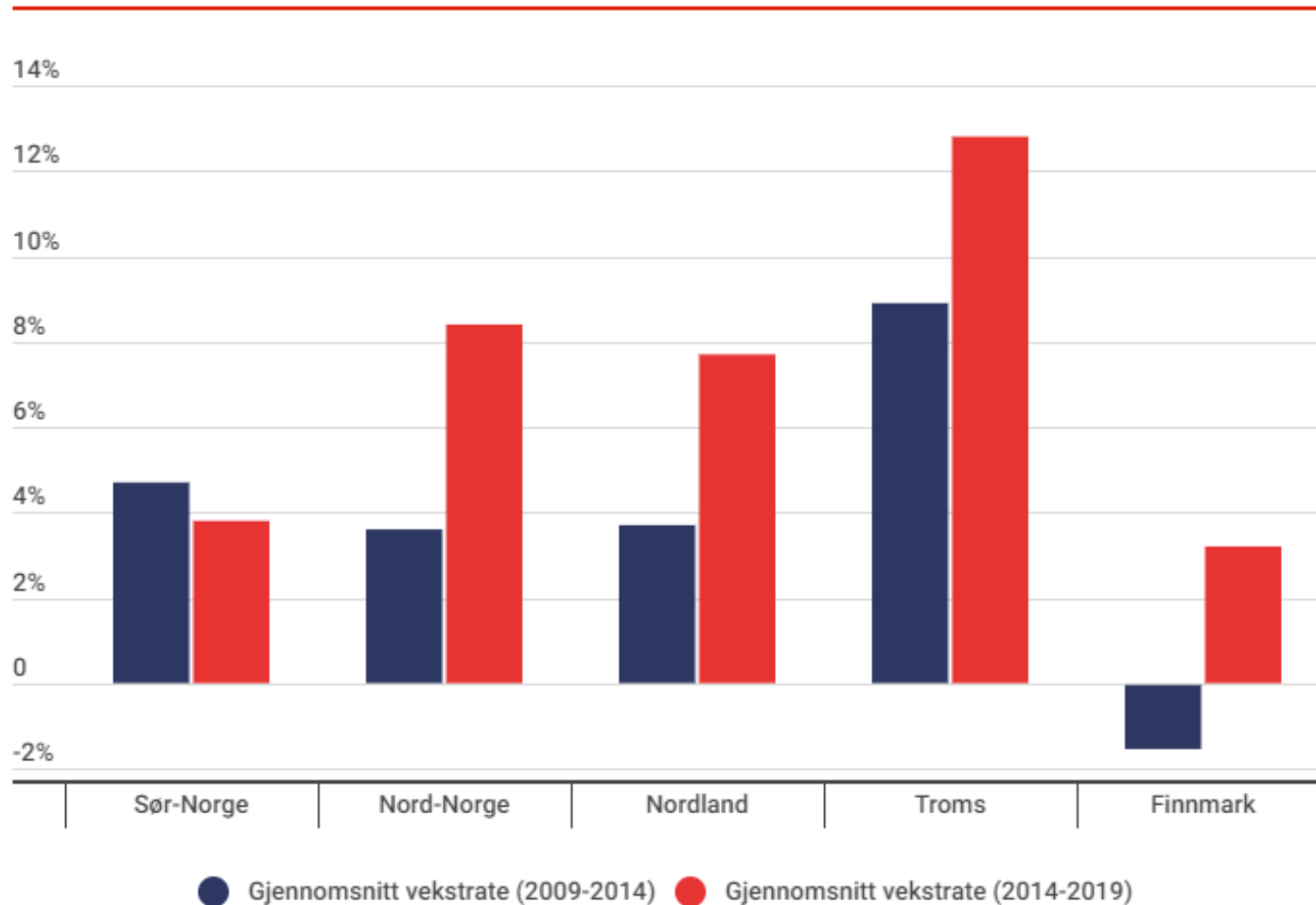

Reiseliv i Nord-Norge

Kapital til videre vekst og bankens rolle

FIGUR 2: GJENNOMSNITTLIG VEKST I INVESTERINGER I NÆRINGSLIV I SØR-NORGE OG I NORD-NORGE FORDELT PÅ FYLKE. 2009-2019.

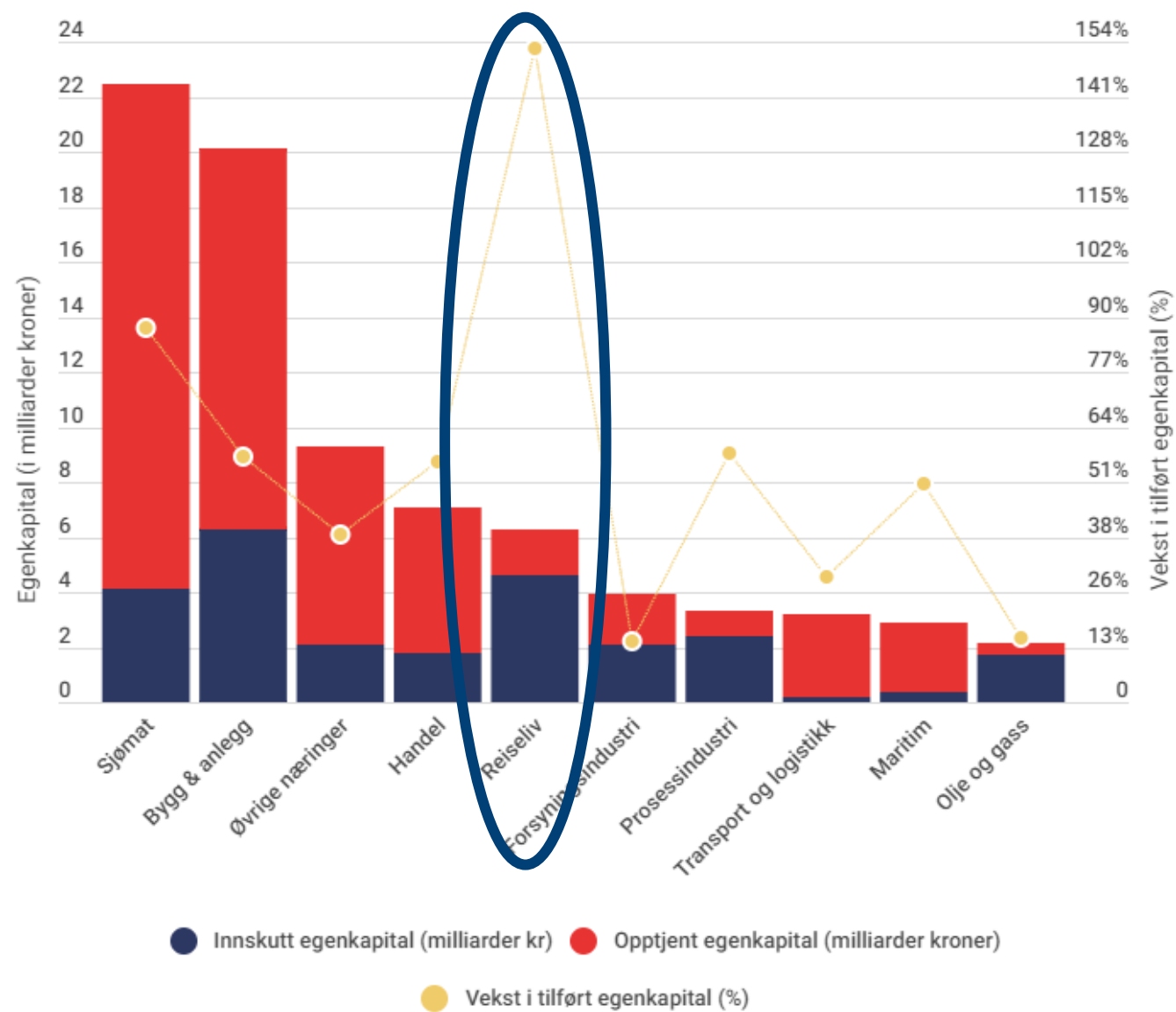

Kilde: SSB

kbnn:

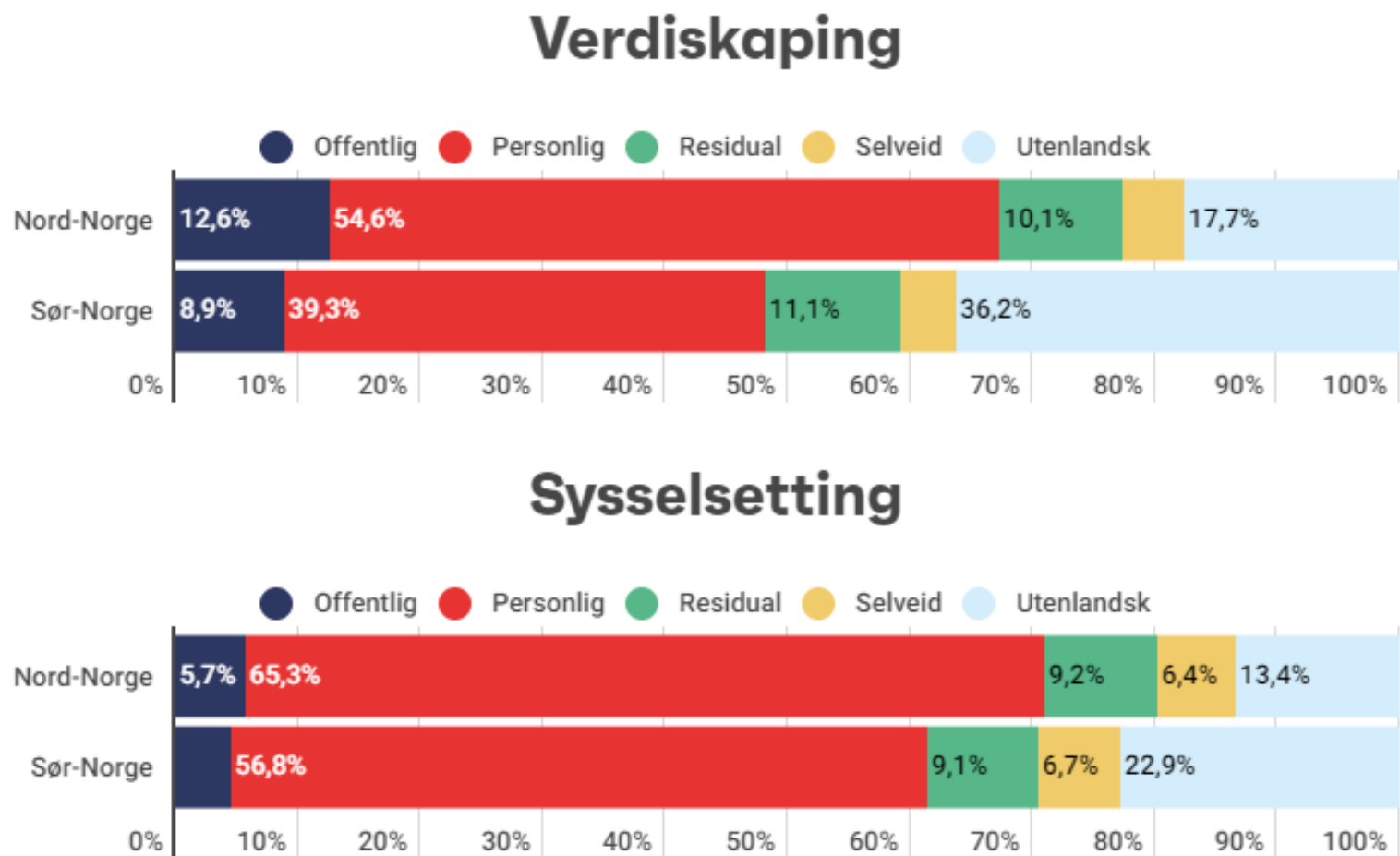
SpareBank 1

FIGUR 5: EGENKAPITALINVESTERING OG RELATIV VEKST I TILFØRT EGENKAPITAL I 2015-2019 PER NÆRING.

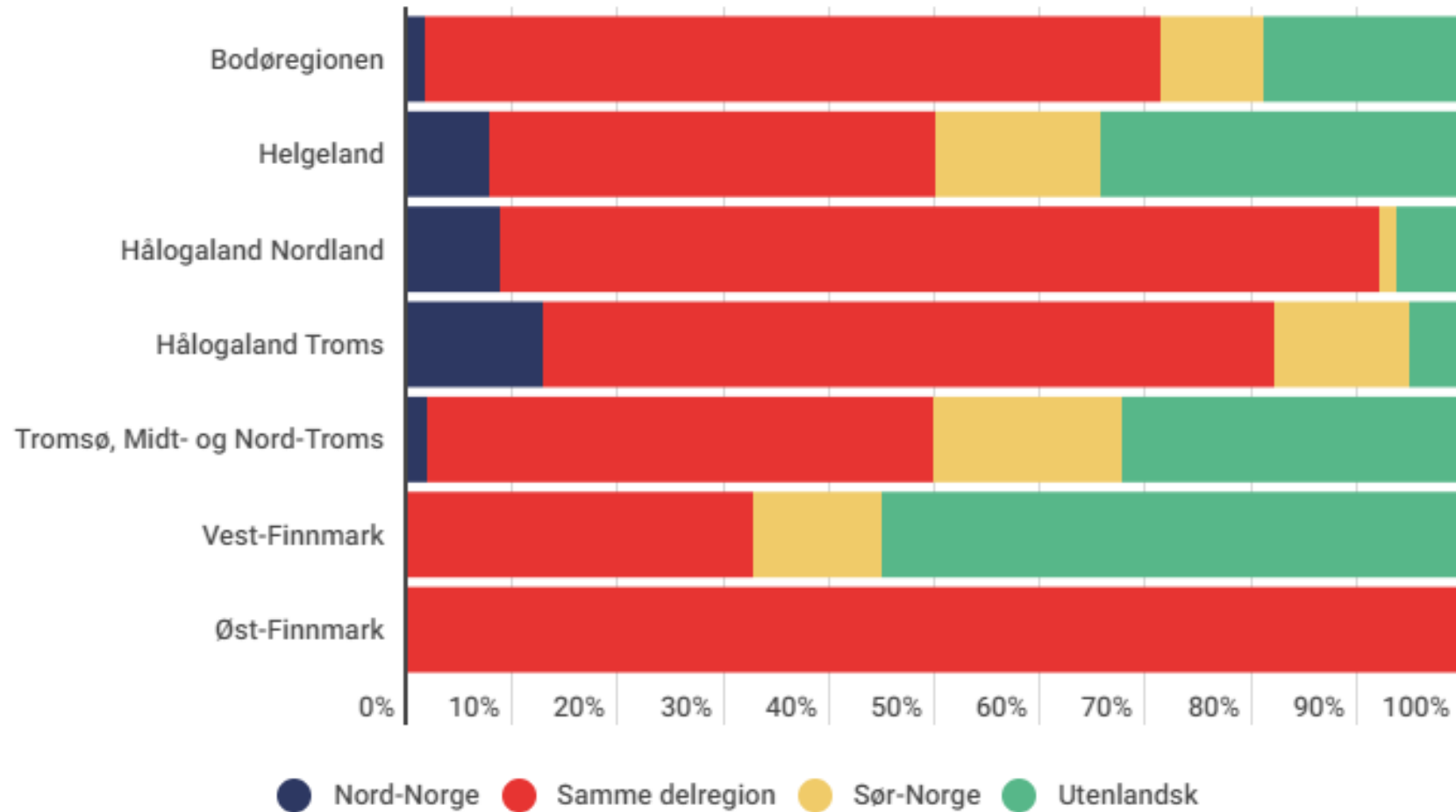
Kilde: Menon Economics

FIGUR 1: EIERNES BETYDNING, MÅLT SOM EIERTYPENES ANDEL AV VERDISKAPING OG SYSSELSETTE.

Kilde: Menon Economics

FIGUR 7: FORDELING AV TILFØRT EGENKAPITAL I 2015-2019 I ULIKE DELREGIONER ETTER HVOR EIER ER BOSATT.

I snitt er over 90 prosent av verdiskaping knyttet til nordnorske eiere skapt i delregionen de er bosatt i. I Sør-Norge er andelen 68 prosent.

Reiseliv

- **Arbeidsintensiv** næring – høy andel lønnskostnader
- Sesongbetont
- Historisk **lave driftsmarginer**
- Fremtidig inntjening: **bookinger, kort horisont**
- **Flere ledd i distribusjon**
  - Utenlandske reisebyrå
  - Bookingportaler
  - Lokale reise- / destinasjonsselskap
  - Lokal leverandør
  - Delleverandør i pakkeløsninger
- **Lokalisering** kan være sentral, men ofte i distriktet
- **Eiendeler:** mange flyttbare objekter (biler, busser, båter, scootere) men også permanente bygg (hytter, restauranter, hotell mm.)

Lønnskostnader/omsetning

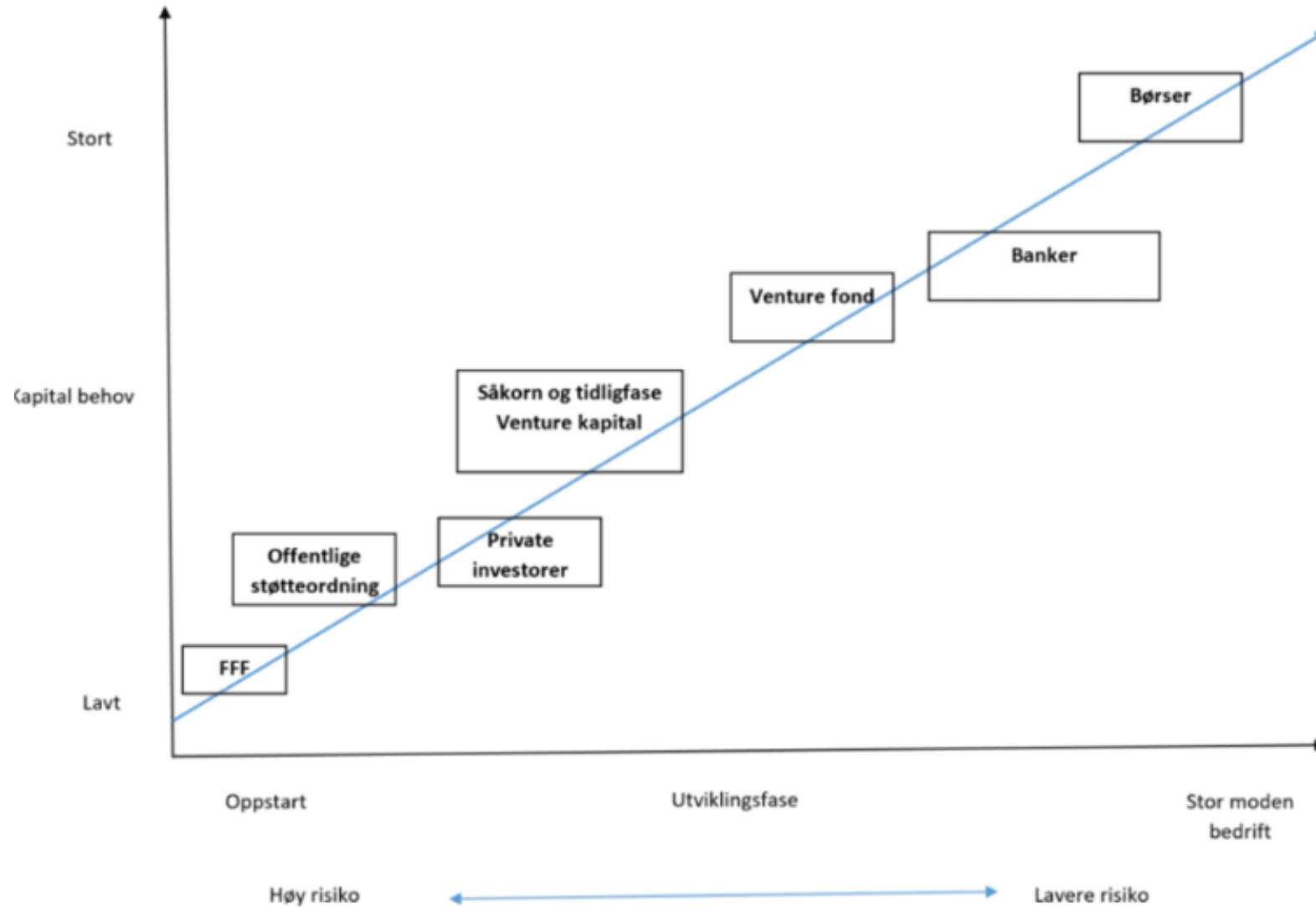
Prosent

Referansebedrifter reiseliv	40 %
Byggentreprenør	31 %
Anleggsentreprenør	25 %
Handel (dagligvare)	12 %

Referansebedrifter

Driftsmargin gj.snitt 2015-2018	1,5 %
Driftsmargin 2019	7,1 %

Potensielle finansieringskilder

Egenkapital kontra bankfinansiering

- **Lån / fremmedkapital:**

- Avtalt oppside forutsatt tilbakebetaling av hele lånet + renter (ofte 2-5% margin)
- Nedside i form av tap dersom sikkerheter ikke dekker lånet fullt ut

- **Egenkapital:**

- Potensielt stor oppside
  - løpende avkastning/utbytte + salg av aksjer
- Avkastningskrav avhengig av risiko, men betydelig høyere enn lån
- Nedsiderisiko kan være stor, men begrenses til innskutt egenkapital + eventuelle personlige kausjoner

Forskjeller mellom bransjer

Reiseliv
Lokalt/nasjonalt: 42 %

Bygg og anlegg
Lokalt/nasjonalt: 69 %

Industri
Lokalt/nasjonalt: 34 %

Hvordan vurderes en lånesøknad?

Selskap og ledelse

Det handler om folk

Selskapets forretningsidé

Ledelsens kompetanse

Eiernes og ledelsens historikk

Markedet

Størrelse på markedet

Markedets utviklingsfase

Markedsmuligheter og vekstpotensial

Konkurrenter

Samarbeidspartnere

Selskapets produkt/tjeneste i forhold til markedet

Hva er kritiske suksessfaktorer?

Hvor langt er selskapet kommet i sin livssyklus og produksyklus?

Hva er potensialet, og hvilke risikofaktorer foreligger?

Finansiell vurdering

Historiske tall

Fremtidige inntekter, lønnsomhet og kontantstrøm

Soliditet og finansiell styrke / fleksibilitet

Sikkerhet

Hva er det bankene nå etterspør?

Bedrifter som jobber godt med bærekraft

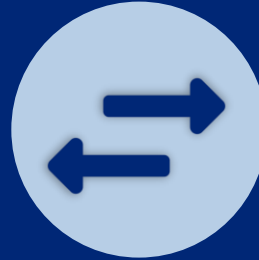
Miljøsertifiseringer innenfor bransjen

Kunnskap om klimarisiko i egen bransje

Kan dokumentere reduksjon i eget utslipp og har en plan for videre reduksjon

Elektrifisering og fornybare energikilder

Energimerke på bygg

Spørsmål?

